

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
Надія ДРОБИК

17 червня 2024 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації **Марії Миколаївни Бойко «Теоретико-методичні засади управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя в педагогічних університетах»**, підготовлений рецензентами за результатами попередньої експертизи і розглянутий на фаховому семінарі на базі кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (протокол №15 від 17 червня 2024 року).

1. Дисертаційна робота Марії Миколаївни Бойко є завершеним науковим дослідженням, виконаним автором самостійно на актуальну тему, становить вагомий внесок у розвиток галузі управління освітою. З огляду на актуальність, новизну, важливість одержаних результатів, практичну значущість сформульованих положень і висновків дисертаційна робота Бойко Марії Миколаївни повністю відповідає чинним вимогам до докторських дисертацій згідно пп.7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» № 1197 від 17.11.2021 р.

2. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка за темою *«Теоретичні та методичні засади підготовки педагогічних та наукових кадрів до інноваційної діяльності в закладах освіти»* (державний реєстраційний номер 0120U101844).

3. **Актуальність дисертації М. М. Бойко «Теоретико-методичні засади управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя в педагогічних**

університетах» полягає в тому, що управління якістю вищої освіти пов'язане із необхідністю вироблення адекватної реакції на виклики часу, розробки інноваційних векторів розвитку суспільства на тлі загальноцивілізаційного поступу України в умовах глобалізації, інформатизації, технологізації, демократизації соціально-економічних процесів. Адже система педагогічної освіти будь-якої країни не лише відображає спільні сучасні тенденції, а й віддзеркалює національні педагогічні традиції, є результатом багатовікової еволюції. Так само історична еволюція педагогічної освіти в Україні є фундаментом її сучасної системи і водночас відображається у формуванні стратегії змін та побудові інноваційної управлінської моделі освітньої політики.

Аналіз наукових праць у галузі управління освітою, філософії, психології, педагогіки тощо підтвердив актуальність проблеми вдосконалення теоретико-методичних засад управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя в педагогічних університетах в умовах сучасних суспільних трансформацій, а також засвідчив, що вітчизняні вчені значну увагу приділяли філософії управління та людиноцентризму в освіті (І. Бех, І. Зязюн, В. Кремень, В. Огнев'юк, А. Семенова та ін.); модернізації національної системи ступеневої освіти (В. Курило, В. Луговий, В. Олійник, О. Савченко, Г. Терещук та ін.); методології управління (В. Андрущенко, В. Кравець, О. Кравченко, Т. Сич, Є. Хриков та ін.).

Низку праць присвячено питанням управління у сфері вищої освіти України (О. Гринькевич, А. Прокопенко, О. Слюсаренко, А. Харківська та ін.); ефективності управління освітніми закладами (М. Братко, Г. Дмитренко, В. Камишин, Т. Лукіна та ін.); підготовці керівних кадрів в освіті (Л. Гаєвська, О. Галус, С. Калашнікова, Г. Тимошко та ін.); управлінню системою професійної освіти (Г. Єльнікова, Л. Мартинець, Т. Сорочан та ін.); управлінню загальною середньою освітою (О. Боднар, Л. Калініна, С. Одайник, Т. Рогова, З. Рябова та ін.); управлінню якістю професійної підготовки майбутніх учителів (Я. Кічук, А. Кравченя, Л. Петриченко, О. Тимошенко, Н. Чернящук та ін.).

У процесі реалізації законів України «Про освіту» (2014), «Про вищу освіту» (2017), «Концепції розвитку педагогічної освіти» (2018), «Концепції Нової української школи» (2016) із прийняттям освітніх та професійних стандартів особливої уваги набула проблема забезпечення та вдосконалення державної політики щодо якості освіти, філософії управління та людиноцентризму, модернізації механізмів управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя, здатного своєчасно і гнучко реагувати на виклики часу і бути конкурентоспроможними на ринку праці. Серед основних викликів розвитку сучасної системи вищої освіти України – удосконалення управління якістю професійної підготовки майбутніх фахівців (у тому числі через децентралізацію, залучення громадськості та зміни механізмів фінансування); розширення автономії та зростання відповідальності закладів вищої освіти.

Зважаючи на те, що якість управління освітою впливає на якість формування професійних компетентностей здобувачів, їх відповідність вимогам ринку праці; значущість психолого-педагогічного, методичного та практичного складників педагогічної підготовки; виховання соціально зрілої особистості майбутнього вчителя, тому потребує відповідних моделей цілісного системного зовнішнього і внутрішнього управління якістю освіти.

4. За час роботи над дисертацією М. М. Бойко виявила наукові здібності у досягненні поставлених цілей, продемонструвала високий рівень професійності, креативності, відповідальності. Була організованою, наполегливою та цілеспрямованою у вирішенні науково-методичних завдань, змогла обґрунтувати особистий науковий внесок із порушеної в дисертації проблеми. М. М. Бойко є успішним управлінцем, результати її професійної діяльності описано в окремих розділах дисертації. Здобувачці наукового ступеня притаманні високі морально-етичні якості, організаційні здібності, комунікабельність та професіоналізм.

Дисертація Марії Миколаївни Бойко – завершене дослідження, у якому наукові результати мають новизну та одержані особисто автором.

5. Наукова новизна і теоретичне значення результатів дослідження

полягає у тому, що *вперше*:

– *теоретично обґрунтовано* Концептуальну модель системи управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя як цілісний комплекс концептів управління якістю підготовки майбутнього вчителя в педагогічних університетах (мотиваційно-цільовий, теоретико-нормативний, професійно-змістовий, організаційно-технологічний, діагностично-рефлексивний), яка обумовлює фрактальність і циклічність управління освітнім процесом на основі загальнонаукового синергетичного підходу та своєрідність партесного управління вищою освітою на ґрунті методологічного педагогічного підходу «Інноваційної трансформації життєдіяльності педагога в освітньому середовищі в епоху цифровізації», що обґрунтовує доцільність запровадження комплексної програми відповідних заходів, окреслює напрями їх практичного застосування, вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості та надання освітніх послуг, а також забезпечується критеріально-діагностичним інструментарієм різнорівневої підтримки суб'єктів управління якістю в освітньому середовищі педагогічного університету;

– *сформульовано* положення й обґрунтовано принципи методологічного специфічного педагогічного підходу «Інноваційної трансформації життєдіяльності педагога в освітньому середовищі в епоху цифровізації» як нової науково-методологічної основи сучасних наукових досліджень у галузі управління якістю педагогічної освіти, що визначає педагогічну взаємодію як життєдіяльність людини та забезпечується на трьох рівнях: фізіологічному, психічному та соціальному – і цілісно об'єднує емоційну, інтелектуальну та волюву сфери особистості в контексті трансформацій сучасного освітнього середовища / простору системи педагогічної освіти в Україні, розглядається у площинах реальної і віртуальної освіти в їх синергетичному поєднанні в епоху цифровізації;

– на основі аналізу еволюції теорій управління, соціально-педагогічних детермінант системи управління якістю вищої освіти *розкрито та обґрунтовано*

своєрідність Інституційної моделі системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в педагогічному університеті, що складається з п'яти ієрархічних рівнів (1. Здобувачі, 2. Освітні програми, 3. Факультет, 4. Внутрішня система забезпечення якості освіти (ВСЗЯО), 5. Менеджмент ЗВО) з конкретизацією специфіки методологічних підходів і релевантних принципів та закономірностей відповідно для кожного інституційного рівня; забезпечує досягнення цілей діяльності закладу вищої освіти щодо надання якісних освітніх послуг, успішної соціалізації здобувачів вищої освіти та задоволення запитів стейкхолдерів;

– *уведено* до термінологічного апарату науки управління в системі освіти дефініції: «людиновимірність якості сучасної освіти»; «партесне управління вищою освітою», а також обґрунтовано необхідність та розкрито сутність і специфіку означених принципів нового педагогічного підходу «Інноваційної трансформації життєдіяльності педагога в освітньому середовищі в епоху цифровізації»;

– *конкретизовано* специфіку функцій управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя, що реалізується на всіх рівнях Інституційної моделі системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти: інформаційно-аналітичної; мотиваційно-цільової; планово-прогностичної; організаційно-координаційної; інноваційно-методичної; контрольної-діагностичної; оцінно-коригувальної;

– *обґрунтовано* інтегральні критерії оцінки рівнів ефективності застосування Інституційної моделі системи внутрішнього забезпечення якості освіти в середовищі педагогічного університету (ситуативно-виконавський, функціонально-оперативний, диференційований, комплексно-тактичний, лідерсько-перспективний) та доведено, що будова структурно-системного критерію застосування Концептуальної моделі системи управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя як цілісний комплекс концептів має п'ятиярусний вигляд;

– *визначено* критерії, показники й рівні управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя;

– доведено об'єктивність існування сформульованих закономірностей управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя в педагогічному університеті та виявлено «Ефект складного гістерезису» як п'ятиярусний процес розвитку / руйнації потенціалу управління якістю освіти майбутніх учителів у педагогічному університеті;

– удосконалено визначення понять «місія сучасного університету», «стратегія розвитку закладу вищої освіти» з обґрунтуванням взаємозв'язку між ними в аспекті управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя; процедури моніторингу якості підготовки майбутнього вчителя та SWOT-аналізу на ґрунті реалізації функцій управління;

– отримали подальший розвиток методи, методики і технології, що забезпечують підвищення ефективності управління якістю педагогічної науки та освітнього менеджменту; діагностичні параметри оцінювання якості професійної підготовки майбутніх учителів із застосуванням цифрових технологій.

6. Результати дослідження впроваджено:

у Національному агентстві із забезпечення якості вищої освіти (при розробленні та запровадженні програми «Школи якості» НАЗЯВО (довідка від 15 грудня 2020 р. № 1186); Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії імені Тараса Шевченка (довідка від 31 травня 2021 р. № 01-09/1-158); Харківському національному педагогічному університеті імені Григорія Сковороди (довідка від 29 листопада 2021 р. № 13-01/92); Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка (довідка від 20 січня 2022 р. № 148/01.38/57; Американських Радах з міжнародної освіти за сприяння Посольства США в Україні в процесі реалізації Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project, SAIUP) та Проекту «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» (Academic Integrity and Quality Initiative – Academic IQ) (довідка від 18 квітня 2023 р. № 01–15); Тернопільському національному педагогічному

університеті імені Володимира Гнатюка (довідка від 30 листопада 2023 р. № 1917/33-03).

У результаті дослідження створено та запроваджено в освітній процес комплекс навчально-методичних матеріалів для професійної підготовки майбутніх учителів, науково-педагогічних кадрів та керівників структурних підрозділів ЗВО, а саме: 5 освітніх компонентів («Менеджмент в освіті», «Системи управління якістю та конкурентоспроможністю закладу освіти», «Самоменеджмент», змістовий модуль освітньої компоненти «Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів», програма для підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників «Якісна освітня програма – успішний випускник сучасного ЗВО») та методичні рекомендації «Удосконалення системи управління якістю освіти в педагогічних університетах».

7. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що проведене дослідження дає змогу розв'язати важливу наукову проблему управління освітою – з'ясувати особливості реалізації теоретико-методичних положень і комплексної програми заходів з управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя в педагогічних університетах України. Зокрема, результати дослідження можуть слугувати орієнтиром для опрацювання і виконання національної державної політики управління в освітньо-науковій сфері та підвищення ефективності законотворчості реформ і стратегій розвитку вищої педагогічної освіти в умовах європейської інтеграції.

8. Особистий внесок автора. Всі подані в дисертації наукові результати одержано автором самостійно. У працях, написаних у співавторстві, авторський внесок зазначено у переліку публікацій.

9. Основні положення й результати дослідження оприлюднені у виступах, доповідях і повідомленнях на:

– *міжнародних форумах*: Міжнародний форум управлінської діяльності (Тернопіль, 2019); 1-й Міжнародний науковий форум «Адаптивні процеси в освіті» (Київ – Харків, 2022);

– міжнародних і всеукраїнських конференціях: «Професіоналізм педагога в контексті Європейського вибору України» (Ялта, 2006); «Управлінські компетенції викладача вищої школи» (Київ, 2013); «Психологія та педагогіка: методика та проблеми практичного застосування» (Львів, 2016); «Управління якістю професійної підготовки фахівців» (Одеса, 2018); «Розвиток професійної майстерності педагога» (Тернопіль, 2018); «Нова українська школа: теорія і практика реалізації інтегрованого підходу» (Тернопіль, 2018); «Управління в освіті» (Львів, 2019); «Теоретичні та практичні аспекти формування освітнього простору інституційного рівня: світовий і вітчизняний вимір» (Львів, 2019); «Вплив сучасності на науку і практику» (Едмонтон, Канада, 2020); «Професійна компетентність учителя Нової української школи: формування, розвиток та удосконалення» (Тернопіль, 2020); «Актуальні проблеми науки і практики» (Стокгольм, Швеція, 2020); «Тенденції забезпечення якості освіти» (Дніпро, 2021); «Розбудова внутрішніх систем забезпечення якості у ЗВО України» (Київ, 2021); «Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід» (Тернопіль, 2021, 2023); «Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи» (Тернопіль, 2022); «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців: педагогічна та філологічна парадигми» (Тернопіль, 2023);

– міжнародних, всеукраїнських, регіональних семінарах і читаннях: «Шляхи модернізації вищої освіти в контексті євроінтеграції» (Тернопіль, 2008); «Розробка теоретичних моделей інтерактивних технологій в освітньому середовищі» (Тернопіль, 2008); «Педагогічна майстерність – проблеми, реалії та перспективи» (Київ–Теребовля, 2008, 2009); «Підготовка майбутніх учителів до реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти» (Тернопіль, 2013); «Партнерство взаємодії як фактор підвищення якості освіти» (Тернопіль, 2020).

10. Результати дослідження висвітлено у 70 працях, у тому числі 3 монографії, 3 навчально-методичні посібники, 6 статей у виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз Scopus, Web of Science, 20 статей у наукових фахових виданнях України та 8 – у наукових виданнях іноземних

держав (25 – одноосібних); 25 публікацій апробаційного характеру, 5 публікацій, що додатково відображають результати дисертації.

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Монографії

1. Бойко М. М. Координаційні функції і компетенції викладачів. *Управлінські компетенції у професійній діяльності викладача* : колективна монографія / ред. кол.: В. П. Андрущенко, Г. О. Нестеренко, Є. О. Ємельяненко та ін. Київ : Аграр Медіа Груп, 2015. С. 184–197.

2. Бойко М. М. Якість професійної підготовки майбутнього вчителя як інформаційна детермінанта системи вищої освіти в Україні. *Edukacja obywatelska dorosłych a społeczeństwo obywatelskie* / redakcja naukowa Dorota Gierszewski, henryk A. Krettek. Racibórz : Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu, 2015. S. 264–271.

3. Бойко М. Управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя в контексті вимог нової української школи. *Підготовка майбутніх фахівців початкової та дошкільної освіти: стратегії реформування* : колективна монографія / за ред. В. В. Чайки, О. І. Янкович. Тернопіль, 2019. С. 128–136. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/13338>.

Публікації у виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз Scopus, Web of Science

4. Boiko M., Henseruk H., Buyak B., Kravets V., Tereshchuk H. Digital transformation of the learning environment in the university. *Innovative Educational Technologies, Tools and Methods for E-learning Scientific Editor Eugenia Smyrnova-Trybulska "E-learning": monograph*. 2020. Vol. 12. P. 325–335. DOI: <http://studio-noa.pl/doi/e-learning/12/el-2020-12-28.pdf> (*Особистий внесок полягає у визначенні особливостей використання цифрових технологій в управлінні якістю освітнього процесу*).

5. Boyko M., Petryshyna O. Communicative management in present-day university. *SHS Web of Conferences* 104, 02012 (2021). P. 1–6. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110402012ICHTML2021> (*Особистий внесок полягає в розробці механізмів моніторингу комунікативного менеджменту та його реалізації в академічному середовищі*).

6. Boyko M., Turko O., Dluhopolsky O., Henseruk H. The Quality of Training Future Teachers during the COVID-19 Pandemic: A Case from TNPU. *Education Sciences*. 2021. Issue 11. 13 p. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci11110660> (*Особистий внесок полягає у конкретизації поняття «якість освіти», аналізі результатів анкетування*).

здобувачів про онлайн-навчання, визначення пропозицій щодо вдосконалення якості підготовки майбутніх учителів).

7. The Teacher in the System of Developing Students' Digital Competence / H. Henseruk, M. Boyko, H. Tereshchuk at al. *E-learning in the Time of COVID-19* : Scientific Editor E. Smyrnova-Trybulska. Katowice; Cieszyn : STUDIO NOA for University of Silesia in Katowice, 2021. Vol. 13. P. 238–248. DOI: <https://doi.org/10.34916/el.2021.13.20> (**Особистий внесок:** конкретизація особливостей підготовки сучасного вчителя до розвитку цифрової компетентності учнів).

8. Boyko M., & Butsyk I. Student's innovative competence as a priority direction of educational management. *Revista Tempos e Espaços em Educação*. 2022. v. 15 (34). P. 1–14. DOI: <http://dx.doi.org/10.20952/revtee.v15i34.17167> (**Особистий внесок:** обґрунтування важливості формування інноваційних компетентностей на тлі трансформаційних процесів у системі вищої освіти).

9. Boyko M., Henseruk H. & Henseruk Y. Preparation of Future Humanities Teachers for the Use of Stem Technologies in Professional Activities. *E-learning in the Transformation of Education in Digital Society* : Scientific Editor Eugenia Smyrnova-Trybulska. "E-learning", 14, Katowice–Cieszyn 2022, P. 242–256. DOI: <https://doi.org/10.34916/el.2022.14.18> (**Особистий внесок:** проаналізовано сучасні підходи до організації проектної діяльності та особливості її упровадження).

Публікації в наукових виданнях іноземних держав

10. Бойко М. М. Педагогічні технології з погляду діахронії. *Diachronia w badaniach nad językiem i w dydaktyce szkoły wyższej. Rozprawy komisji językowej*. Część 1. Tom LI. – Łódź: Łódzkie Towarzystwo Naukowe, 2006. S. 27–38. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=462>.

11. Бойко М. М. Моніторинг в системі управління якістю освіти в педагогічному університеті. *Perspektywy rozwoju organizacji w świetle paradygmatów zarządzania i finansów*. 2017. № 13. С. 91–100. URL: https://wydawnictwo.wsb.pl/sites/wydawnictwo.wsb.pl/files/czasopisma-tresc/SZiF_13.pdf.

12. Boyko M. Criteria and indicators of quality assessment of future professionals training in the system of Ukrainian higher education. *Journal of Education, Health and Sport*. 2019. Vol. 9, no. 11. P. 323–330. DOI: 10.12775/JEHS.2019.09.11.030. URL: <https://apcz.umk.pl/JEHS/article/view/JEHS.2019.09.11.030>.

13. Boyko M. Interaction between higher education and the labour market: experience and prospects. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2020. № 2 (30). P. 10–17. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/16541>.

14. Boyko M. Self-management in the training of future teachers: content and technologies. *The scientific heritage*. 2020. No 48. P. 16–20. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/16540>.

15. Boyko M., Dluhopolskyi O. Academic integrity in Ukrainian universities *MEST Journal*. 2021. Vol. 9, No. 2. P. 1–6. DOI: 10.12709/mest.09.09.02.01 URL: https://www.academia.edu/88097701/Academic_Integrity_in_Ukrainian_Universities_Case_of_Academic_Iq_Project_in_Tnpu?uc-sb-sw=31621924 (**Особистий внесок:** в аналізі особливостей процедур підвищення якості вищої освіти за допомогою внутрішніх та зовнішніх донорів-партнерів освітніх реформ).

16. Vodnar O., Boyko M., Horishna O., Naumchuk V. Conceptual essence of change of management models in the educational environment: theory and practice. *Applied Linguistics Research Journal*. 2021. № 5(8). P. 25–35. DOI: 10.14744/alrj.2021.75547 URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/23606> (**Особистий внесок:** встановлено, що основа життєдіяльності та ефективності закладів освіти значною мірою залежить від якісного управління змінами внутрішнього та зовнішнього освітнього середовища).

17. Communication in Developing Digital Competence of Future Professionals / H. Henseruk, M. Boyko, H. Tsepeniuk. *International Conference on New Trends in Languages, Literature and Social Communications (ICNTLLSC 2021)*. Atlantis Press, 2021. P. 158–165. URL: <https://www.atlantis-press.com/proceedings/icntllsc-21/125957107> (**Особистий внесок:** розкрито вплив цифрової трансформації освіти на зміни підходів щодо формування професійних компетентностей майбутніх фахівців).

Статті в наукових фахових виданнях України

18. Бойко М. М. Реалізація гуманістичного підходу в педагогічній технології. *Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки* : зб. наук. праць / редкол.: Т. І. Сущенко (відп. ред.) та ін. Київ–Запоріжжя, 2002. Вип. 23. С. 21–26.

19. Бойко М. М. Використання інтерактивних методик для активізації пізнавальної діяльності студентів під час вивчення курсу «Основи педагогічної майстерності». *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Сер. Педагогіка і психологія*. 2002. Вип. 6. С. 116–118. URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/library/DocDescription?doc_id=558473.

20. Бойко М. М. Особливості викладання навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності» в умовах кредитно-модульної системи підготовки фахівців. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер. Педагогіка і психологія*. 2006. Вип. 11, ч. 2. С. 3–10.

21. Бойко М. М. Підготовка майбутнього вчителя до використання інтерактивних технологій навчання у професійній діяльності. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2007. Вип. 19. С. 116–122.

22. Бойко М., Мартинюк О. Метод проектів в структурі інформаційних технологій. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка*. 2008. № 8. С. 118–120. URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/library/DocDescription?doc_id=336731 (**Особистий внесок**: розробка алгоритму роботи над проектом, прикладне значення методу проектів в процесі викладання курсу «Освітні технології»).

23. Бойко М. М. Удосконалення професійної майстерності викладача вищої школи в контексті вимог Болонського процесу. *Вісник Львівського університету. Сер. педагогічна*. 2009. Вип. 25, ч. 3. С. 218–223. URL: https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/periodic/visnyk/25_3/26_boiko.pdf.

24. Бойко М., Млинко В. Інноваційні процеси в педагогічній діяльності. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка*. 2009. № 5. С. 10–14. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/innovatsiyni-protsesi-v-pedagogichniy-diyalnosti/viewer> (**Особистий внесок**: визначено вплив інноваційних процесів на ефективність педагогічної діяльності).

25. Бойко М. М. Проблеми професійного самовизначення випускника сучасної школи: результати діагностичного дослідження. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка*. 2014. № 1. С. 231–236. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPU_ped_2014_1_41.

26. Бойко М. М. Система внутрішнього забезпечення якості освіти в педагогічному університеті. *Гуманітарний вісник ДНВЗ «Переяслав-Хмельницький» Державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди*. 2015. дод. 1 до Вип. 36, т. 2 (62). Темат. вип. «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». С. 46–59.

27. Бойко М. М. Програмно-цільовий підхід до управління професійною підготовкою майбутнього вчителя. *Зб. наук. праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. 2016. № 73. Вип. LXXIII. Том I. С. 77–81. URL: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/2295>.

28. Бойко М. М. Технологія SWOT-аналізу в управлінні якістю підготовки майбутнього вчителя у педагогічному університеті. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка*. 2018. № 2. С. 13–21. DOI: <https://doi.org/10.25128/2415-3605.18.2.2>.

29. Бойко М. М. Інституційна модель системи управління якістю освітньої діяльності в педагогічному університеті. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер.*

Педагогіка. 2018. №3. С. 6–14.
 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPU_ped_2018_3_3.

30. Бойко М. М. Управління якістю підготовки майбутнього фахівця в контексті європейського виміру вищої освіти. *Наукові записки : зб. наук. статей Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова.* 2019. Вип. СХХХVII (137). С. 23–32. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/38394>.

31. Бойко М. М. Студентоцентроване навчання в процесі управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя. *ScienceRise: Pedagogical Education.* 2019. № 4 (31). С. 42–46. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/13339>.

32. Бойко М. М. Академічна доброчесність в освітньому процесі педагогічного університету: управлінський аспект. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка.* 2020. № 1. С. 8–12. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/16653>.

33. Бойко М. Зарубіжний досвід управління якістю вищої педагогічної освіти. *Adaptive Management: Theory and Practice. Ser. Pedagogics.* 2021. Вип. 21, т. 11. DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-11\(21\)-15](https://doi.org/10.33296/2707-0255-11(21)-15).

34. Бойко М. Підготовка майбутнього вчителя в умовах парадигмальних змін. *Імідж сучасного педагога.* 2021. Вип. 6. С. 28–31. URL: <https://scholar.google.com.ua/scholar?oi=bibs&hl=uk&cluster=2288859387007912954>.

35. Бойко М. М., Генсерук Г. Р., Мартинюк С. В. Цифрові інструменти комунікації в освітньому процесі закладу вищої освіти. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка.* 2022. № 1. С. 31–39. DOI: 10.25128/2415-3605.22.1.4 URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/26211> (**Особистий внесок: розкрито особливості використання цифрових інструментів в освітньому процесі з метою підвищення якості підготовки майбутніх фахівців**).

36. Бойко М. М. Функції управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя в педагогічному університеті. *Імідж сучасного педагога.* 2023. № 5 (212). Тема Незламність української освіти в умовах війни. С. 77–86. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-5\(212\)](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-5(212)).

37. Бойко М. М. Концептуальна модель управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя в педагогічному університеті. *Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика». Серія «Педагогіка».* 2023. Вип. 17 (33). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-17\(33\)-03](https://doi.org/10.33296/2707-0255-17(33)-03).

Опубліковані праці апробаційного характеру

38. Бойко М. М. Бондаренко Є. А. До питання викладання курсу «Основи педагогічної майстерності» за вимогами кредитно-модульної системи. *Професіоналізм педагога в контексті Європейського вибору України : матеріали*

Всеукр. наук.-практ. конф. 25–28 верес. 2006 р. Ялта : РВВ КГУ, 2006. Ч. 2. С. 56–60. (**Особистий внесок:** наведено приклад впровадження кредитно-модульної системи у підготовці майбутніх учителів в процесі викладання курсу «*Основи педагогічної майстерності*»).

39. Бойко М. М. Бондаренко Є. А Готовність студентів педагогічного вищого навчального закладу до інноваційної діяльності. *Шляхи модернізації вищої освіти в контексті євроінтеграції* : зб. матеріалів доп. учасн. регіонального наук.-практ. семінару / за заг. ред. Г. В. Терещука. Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. С. 88–90. (**Особистий внесок:** окреслено структуру інноваційної компетентності, розроблено рекомендації щодо впровадження інноваційних технологій у навчальний процес).

40. Бойко М. М. Активізація пізнавальної діяльності студентів засобами інтерактивних технологій при вивченні курсу «*Основи педагогічної майстерності*». *Педагогічна майстерність – проблеми, реалії та перспективи*: Матеріали міжвузівських педагогічних читань. Київ–Теребовля : ДАКККіМ, 2008. С. 35–38.

41. Бойко М. М. Інтерактивні технології у професійній підготовці майбутнього вчителя. *Розробка теоретичних моделей інтерактивних технологій в освітньому середовищі* : матеріали міжвузівського обласного наук.-практ. семінару, 11 квіт. 2008 р. Тернопіль : Економічна думка, 2008. С. 23–28.

42. Бойко М. М. Педагогічна майстерність викладача вищої школи. *Педагогічна майстерність: проблеми, реалії та перспективи*: матеріали міжвузівських педагогічних читань. Вип. 2. Київ–Теребовля : ДАКККіМ, 2009. С. 202–206.

43. Бойко М. М. Педагогічна діагностика у професійній діяльності вчителя. *Підготовка майбутніх учителів до реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти* : зб. матеріалів доп. учасн. регіонального наук.-практ. семінару, 29–30 квіт. 2013 р. / за заг. ред. В. М. Чайки. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. С. 56–59.

44. Бойко М. М. Підготовка майбутнього вчителя до використання інноваційних технологій управління у професійній діяльності. *Управлінські компетенції викладача вищої школи* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 берез. 2013 р. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. С. 130–131.

45. Бойко М. М. Технологія педагогічного менеджменту у вищому навчальному закладі. *Психологія та педагогіка: методика та проблеми практичного застосування* : зб. тез наук. робіт учасн. Міжнар. наук.-практ. конф., 22–24 груд. 2016 р. Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2016. С. 182–184.

46. Бойко М. М. Підготовка конкурентоспроможного фахівця в педагогічному університеті. *Управління якістю підготовки фахівців* : матеріали XXIII Міжнар. наук.-метод. конф., 19–20 квіт. 2018 р. Одеса : ОДАБА, 2018. Ч. 1. С. 64–66. URL: https://odaba.edu.ua/upload/files/2018_ch1.pdf.

47. Бойко М. М. Викладач в системі управління якістю вищої освіти. *Розвиток професійної майстерності педагога* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 26–27 квіт. 2018 р.). Тернопіль : СМП 2 «Тайп», 2018. С. 44–46.

48. Бойко М. М., Петришина О. І., Волос Л. С. Підготовка майбутнього вчителя до реалізації інтегрованого підходу в новій українській. *Нова українська школа : теорія і практика реалізації інтегрованого підходу* : матеріали Міжнар. наук. конф., 17–18 трав. 2018 р. Тернопіль : Вектор, 2018. С. 66–69. (*Особистий внесок: розкрито особливості реалізації інтегрованого підходу в освітньому процесі*).

49. Бойко М. М. Управління якістю підготовки фахівців в педагогічних закладах вищої освіти. *Управління в освіті: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції* (Львів, 4–5 квіт. 2019 р.). Національний університет «Львівська політехніка». Львів : Видавництво «Левада», 2019. С. 36–39.

50. Бойко М. М. Організаційні аспекти формування менеджменту якості у закладі вищої освіти *Теоретичні та практичні аспекти формування освітнього простору інституційного рівня: світовий і вітчизняний вимір* : матеріали Міжнар. наук. конф., 24–25 жовт. 2019 р. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. С. 54–55. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/Zbirnyk-tezy.pdf>.

51. Бойко М. М., Винничук О. Т. Комунікативна компетентність як інтегральна якість особистості менеджера освіти. *Парадигмальна модель керівника сфери освіти у контексті євроінтеграційних процесів* : матеріали Міжнар. форуму управлінської діяльності, 18–19 трав. 2019 р. Тернопіль : Крок, 2019. С. 159–164. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/15649> (*Особистий внесок: визначено основні складники комунікативної компетентності менеджера освіти*).

52. Бойко М. М. Партнерство «університет-роботодавець» у процесі забезпечення якості підготовки майбутнього вчителя. *Партнерство взаємодії як фактор підвищення якості освіти* : матеріали Міжнар. наук.-практ. семінару, 18 лют. 2020 р. Тернопіль : ТНПУ, 2020. 64 с. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/16116>.

53. Бойко М. М., Генсерук Г. Р., Петришина О. І. Професійна компетентність майбутнього вчителя: цілі та механізми формування. *Професійна компетентність учителя нової української школи: формування, розвиток та удосконалення* : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 22 трав. 2020 р., Тернопіль, 2020. С. 87–90.

URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/15898> (**Особистий внесок:** розкрито механізми формування професійних компетентностей у процесі підготовки майбутнього вчителя).

54. Бойко М. Управління якістю взаємодії в системі «вища освіта – ринок праці. *Impact of modernity on science and practice: abstracts of XII International Scientific and Practical Conference* Edmonton, 13–14 April 2020, Canada, 2020. С. 262–264. URI: XII-Conference-13-14-Edmonton-Canada.pdf (isg-konf.com) (дата звернення: 27.11.2023). URL: <https://isg-konf.com/wp-content/uploads/2020/04/XII-Conference-13-14-Edmonton-Canada.pdf>.

55. Бойко М. М., Петришина О. І. Європейські стандарти у підвищенні якості освітньої діяльності педагогічного ЗВО. *Actual problems of science and practice* : The 14 th International scientific and practical conf., 27–28 April, 2020. Stockholm, 2020. С. 253–255. URI: XIV-Conference-27-28-Stockholm-Sweden.pdf (isg-konf.com) (дата звернення: 27.11.2023) URL: <https://isg-konf.com/wp-content/uploads/2020/04/XIV-Conference-27-28-Stockholm-Sweden.pdf>.

(**Особистий внесок:** окреслено напрями забезпечення якості освіти та механізми їх реалізації в у сучасних ЗВО з позицій Європейських стандартів у підвищенні якості освітньої діяльності).

56. Бойко М., Генсерук Г. Роль цифрових технологій у підвищенні якості освіти. *Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи:* матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 28 квітня 2022 р. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/25990/1/Genseruk_Wojko.pdf

(**Особистий внесок:** визначено вплив цифрових технологій на розвиток та підвищення якості сучасної освіти).

57. Бойко М., Генсерук Г. Професійний стандарт учителя як основа системи управління якістю освіти. *Формування професійної компетентності майбутніх фахівців: педагогічна та філологічна парадигми* : матеріали Міжнар. наук.-практ. міждисципл. конф., 11 трав. 2023 р. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. С. 137–140. URL:

<http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/29220> (**Особистий внесок:** конкретизовано особливості професійного стандарту вчителя в управлінні якістю).

58. Бойко М. М. Моніторинг в системі внутрішнього забезпечення якості освіти педагогічного університету. *Тенденції забезпечення якості освіти* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 22 січ. 2021 р. Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 136–138. URL: <https://researcheurope.org/wp-content/uploads/2021/01/re-22.01.2021.pdf>.

59. Бойко М., Генсерук Г. Система внутрішнього забезпечення якості освіти в парадигмі «SMART-TNPU». *Розбудова внутрішніх систем забезпечення якості у ЗВО України* : електронний науковий зб. тез доповідей Міжн. наук.-практ. конф., 21–22 жовт. 2021 р. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. С. 12–15.

URL: <https://drive.google.com/file/d/1sJzgjJzQcPR7DZ3Zbjq0dSns1dcjkVw5/view?usp=sharing> (**Особистий внесок:** обґрунтовано основні принципи побудови системи внутрішнього забезпечення якості освіти в парадигмі SMART-TNPU).

60. Бойко М. Моніторинг якості освітніх програм у закладі вищої освіти. *Адаптивні процеси в освіті* : зб. матеріалів доп. 1-го Міжнар. наук. форуму. Київ–Харків, 2022. Вип. 1 (4). С. 192–195. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/26802>.

61. Бойко М., Топольницька К. Людиновимірність якості вищої освіти в епоху цифровізації. *Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід* : збірник тез III Міжнар. наук.-практ. конф., 13–14 травн. 2022 р., Тернопіль : Вектор, 2021. С. 352–356. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/25935> (**Особистий внесок:** конкретизовано сутність принципу людиновимірності в освітньому процесі, обґрунтовано особливості цифровізаційних процесів).

62. Бойко М., Бойко Н. Аксіологічний підхід у професійній підготовці майбутніх учителів. *Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., 11–12 трав. 2023 р. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2023. С. 346–348. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/30183> (**Особистий внесок:** визначено та обґрунтовано принципи сутності аксіологічного підходу професійній підготовці майбутнього вчителя та принципи).

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

63. Бойко М. М. Педагогічний професіоналізм: досвід і критерії вимірювання. *Історія української науки на межі тисячоліть* : зб. наук. праць. Відп. редактор О. Я. Пилипчук. Київ, 2005. Вип. 22 С. 26–32.

64. Бойко М. М., Бондаренко Є. А., Паламарчук Л. М. Основи педагогічної майстерності. Програма навчального курсу. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль : ТНПУ, 2007. 40 с. (**Особистий внесок:** розроблено третій змістовий модуль «Майстерність педагогічної взаємодії»).

65. Освітні технології в короткому викладі : навч.-метод. посібник / Янкович О. І., Бойко М. М. та ін. Тернопіль : Астон, 2013. 160 с. (**Особистий внесок:** розроблено розділи «Навчальні технології» та «Технології управління»).

66. Бойко М. М., Лупак Н. М. Зошит для практичних робіт з курсу «Основи педагогічної майстерності» : навч.-метод. посібник. Тернопіль : «СПДФО» Калашник Т. Б., 2015. 104 с. (**Особистий внесок:** розроблено теми: «Майстерність педагогічного спілкування», «Толерантність у формуванні майстерності вчителя», «Майстерність побудови діалогічної взаємодії на уроці», розроблено програму конкурсу педагогічної майстерності).

67. Бойко М. М., Матіяш В. В. Щоденник педагогічної практики в літньому оздоровчому закладі для студентів спеціальності «Педагогічна освіта». Тернопіль, 2016. 56 с. (*Особистий внесок: сформульовано мету, розроблено завдання та зміст літньої педагогічної практики для здобувачів вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта*).

68. Освітня програма для підвищення кваліфікації НПП «Якісна освітня програма – успішний випускник сучасного ЗВО» / Бойко М. М. та ін. ТНПУ. URL:

https://tnpu.edu.ua/faculty/cpo/docs/navchalnyj_plan_pidvyshchennja_kvalifikatsiji_pedagogichnyh_i_naukovo_pedagogichnyh_pratsivnykiv.pdf (дата звернення: 15.10.2023). (*Особистий внесок: розроблено програму та тему курсу «Управління якістю підготовки конкурентоспроможного фахівця в сучасному ЗВО»*).

69. Бойко М. М. Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів на платформі Prometheus. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+AI101+2021_T2.

70. Бойко М. М. Вдосконалення системи управління якістю освіти в педагогічних університетах : методичні рекомендації. Одеса : Бондаренко М. О., 2023. 206 с.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації Марії Миколаївни Бойко «Теоретико-методичні засади управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя в педагогічних університетах», підготовлений рецензентами за результатами попередньої експертизи і розглянутий на фаховому семінарі на базі кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

2. Визнати, що дисертаційна робота Марії Миколаївни Бойко є самостійною завершеною науковою працею, яка за змістом, рівнем новизни й практичним значенням одержаних результатів відповідає чинним вимогам до докторських дисертацій згідно пп.7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» № 1197 від 17.11.2021 р.

3. Зміст дисертації, наукові методи, що використовуються, та основні результати, отримані під час наукового пошуку, відповідають профілю спеціальності 13.00.06 – теорія та методика управління освітою.

4. Рекомендувати дисертаційну роботу на тему «Теоретико-методичні засади управління якістю професійної підготовки майбутнього вчителя в педагогічних університетах» до захисту.

Рішення прийнято одногосно.

ГОЛОВУЮЧА на засіданні –

доктор педагогічних наук, професор

Олександра ЯНКОВИЧ

РЕЦЕНЗЕНТИ:

доктор педагогічних наук, професор

Ярослава КОДЛЮК

доктор педагогічних наук, професор

Наталія ОЛЕКСЮК

доктор педагогічних наук, професор

Зіновій ОНИШКІВ

СЕКРЕТАР

кандидат педагогічних наук, доцент

Валентина МАТЯШ

